

Frafall i ungdomsidretten – et overvurdert problem?

Kompetansehelga

23. april 2022

Arve Hjelseth

Hva er problemet?

- Jevnt frafall fra organisert idrett i aldersgruppen 13-19 år
- Tendens til at frafallet skjer noe tidligere enn for en generasjon siden (på den annen side: barn begynner med organisert idrett i yngre alder enn før)
- Frykt for at frafallet fører til redusert fysisk aktivitet, særlig blant eldre ungdommer
- Tendens til økt *sosial ulikhet* når det gjelder både varig deltakelse og frafall
- I tillegg: Et *legitimitetsproblem* for idretten overfor myndighetene

Meningen med idrett?

Idrettens indre og ytre rasjonalitet

- Vi snakker om idrettens **indre rasjonalitet** når poenget med idretten er idretten selv – idrettsglede, mestring, prestasjonsforbedring, konkurranse, perfektjonering
 - Begrunnelsen for idrett ligger i *idretten selv* – idrett er et mål i seg selv
- Vi snakker om en **ytre rasjonalitet** når poenget med idretten er at den har positive konsekvenser på andre felt – for eksempel helse, forsvarsevne, utvikling av demokratiske verdier eller annet
 - Begrunnelsen for idrett ligger i noe *utenfor* idretten selv – idretten er et *middel*

Statens støtte til idretten

- Hovedsakelig (men ikke utelukkende) begrunnet i ytre rasjonalitet:

1 Idrettens betydning for *folkehelsen*

- Deltakelse i organisert idrett legger grunnlaget for livslang fysisk aktivitet (?)

2 Idrett sosialiserer ungdom til *frivillighetskultur og demokrati*

3 Idrett kan styrke lokalsamfunns *sosiale kapital*

- Gjennom disse begrunnelsene har den organiserte idretten og staten *felles* interesser, noe som gir den organiserte idretten en særstilling – særlig punkt 2 og 3 er funksjoner som er vanskelige å realisere gjennom andre former for fysisk aktivitet

4. Idretten skal skape fremtidens toppidrettsutøvere, som gir grunnlag for nasjonal stolthet og integrasjon

Den skjøre balansen mellom myndighetenes og idrettens interesser og mål

- Staten forankrer i hovedsak støtten til idretten i dens ytre rasjonalitet – organisert idrett bidrar til et bedre samfunn på en rekke ulike måter
- Idretten og dens utøvere og ledere er oftere motivert av ulike former for indre rasjonalitet – idrettsglede, prestasjonsforbedring etc.
- Men for å ivareta sin legitimitet, må idretten svare ut statens forventninger. Frafallet er et problem for idretten fordi myndighetene – om frafallet er stort - kan tenke at de får «mer positive virkninger for hver krone» ved å omfordele ressurser fra idretten til andre aktører

Idrettens logikk

- Den ytre rasjonaliteten kan gi argumenter for at det er ønskelig at ungdom blir i den organiserte idretten så lenge som mulig, men er det realistisk?
- Idrettens logikk:
 - Institusjonalisert konkurranseorganisering med fastlagte regler
 - Prestasjonsforbedring
 - Mestring
 - Perfeksjonering
 - Konkurranse og sammenligning – vinne og tape
- Idrettsgleden og motivasjonen kommer ofte best til sin rett når formålet med deltakelsen er basert på denne logikken
- Hvor mye kan idrettens logikk nedtones i ungdomsidretten før den mister sin karakter av å være idrett?

Alternative former for fysisk aktivitet

Egenorganisert trening (turer, løping, langrenn, dans, brettssport, ballspill, svømming...)

Treningscenter

Kroppsøving

Frafall – ungdoms egne begrunnelser (2005)

- Flyttet (20 %)
- Skadet (10 %)
- Laget hadde ikke noe godt tilbud lenger (8 %)
- Måtte bruke tid på familie (7 %)
- Måtte bruke tid på utdanning (7 %)
- Fikk andre interesser på fritiden (6 %)
- Det var ikke gøy lenger (6 %)
- ---
- Det ble for dyrt (2,5 %)
- Idretten ble for alvorlig (2,5 %)
- For mye fokus på de beste (1 %)

Frafallsbegrunnelser Oslo – 2006 og 2015 (%)

	• 2006	2015
• Måtte bruke mer tid på skole	• 24	30
• For strenge krav om å være god	• 25	22
• Venner sluttet		18
• Ikke lenger godt tilbud fra klubb		15
• For mye lek, for lite seriøst	• 12	12
• Det ble for dyrt	• 5	4
• Foreldre likte ikke at jeg var med	• 4	1

Frafalt ungdom og trening

- For ungdommer i aldersgruppen 15-19 år er treningscenteret en viktigere treningsarena enn idrettslaget
- Ungdom som slutter med eller trapper ned på organisert idrett, slutter ikke nødvendigvis å være fysisk aktive
- Ungdom er generelt trolig mer fysisk aktive enn før, men eldre ungdommer mindre orientert mot tradisjonell konkurranseidrett
- Spørsmålet er dermed hvilken type utfordring frafall representerer

Fra barne- til ungdomsidrett

- Nesten alle barn og unge (>90%) er en eller annen gang i løpet av oppveksten med i en eller annen form for organisert idrett
- To viktige overganger:
 - 11 år: Rangerte resultatlistor, deltakelse i regionale mesterskap
 - 13 år (skillet mellom barn og ungdom, barneidrettsbestemmelsene gjelder t.o.m. 12 år): Tredjedelspremiering, deltakelse i nasjonale mesterskap, kvalifiseringskrav mulig. Fra aktivitet og motorisk læring til gradvis trening med vekt på prestasjonsforbedring

Norsk idretts strategi for ungdomsidretten

Økt satsing på ungdomsidretten i samråd med myndighetene (Stortingsmelding 26, 2011-12):

Utvidet tilbud om treningsaktivitet for mindre konkurransenorientert ungdom

Utvikling av alternative konkurransereformer

Styrke trenerutdanningen (ungdom i trenerroller)

Mer selvbestemmelse/autonomi til ungdommen

Med andre
ord...

- Det virker som både myndigheter og NIF innser at tidligere tiltak for å redusere frafallet har hatt begrenset effekt
- I stedet for å be *ungdommen komme til idretten* (eller fortsette å være i idretten), vil de i større grad tilpasse idretten til ungdommens (antatte) behov – *idretten kommer til ungdommen*

Hva kan den organiserte idretten bidra med?

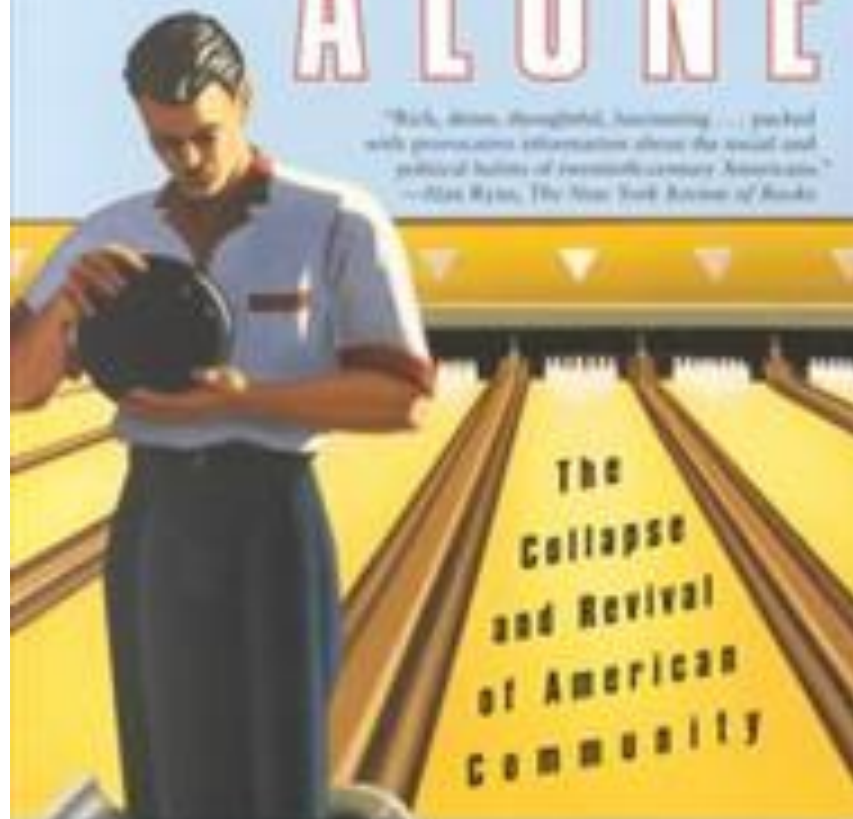
- Folkehelse: Dårlig argument dersom ungdom som slutter, fortsetter å være fysisk aktive utenom idretten
- Idrettsglede: Kan styrkes av fellesskapet i idrettslag, men kan også ivaretas på andre arenaer
- Demokrati og sivilsamfunn: Idretten åpenbart bedre egnet enn f.eks. treningssentre, dersom ungdom faktisk involveres og involverer seg i demokratiske prosesser i idrettslagene
- Sosial kapital: Verdien av at f.eks. foreldre i den organiserte idretten blir kjent med hverandre – kan være vanskelig å erstatte med egentrening eller treningssentre

THE NATIONAL BESTSELLER

BOWLING ALONE

"Rich, smart, thoughtful, fascinating . . . packed with provocative information about the social and political habits of twentieth-century Americans."
—Alan Ryan, *The New York Review of Books*

The
Collapse
and Revival
of American
Community

Robert D. Putnam

Men til tross for dette....

- Det er gode argumenter knyttet både til folkehelse, demokrati og sosial kapital for å søke å oppmuntre ungdom til å bli lenger i idretten
- Likevel er idrettens logikk vanskelig å markedsføre overfor *alle* ungdomsgrupper
- Et tilbud til mindre konkurranseorientert ungdom er vel og bra, men hvor realistisk er det å få til stor deltakelse på et slikt grunnlag?

Hva om vi
tenkte at
fracfall er
naturlig eller
til og med
nødvendig?

Fracfall er tingenes naturlige orden – ungdom utvikler seg og endrer interessefelt

Overgangen fra barne- til ungdomsidrett innebærer en overgang fra deltakelse som mål i seg selv, til *prestasjonsorientering* som idrettsgledens fundament og forutsetning

Bør vi overraskes over at mange ungdommer utover i tenårene får andre interesser enn konkurranseidrett?

Er det ikke naturlig at mange ungdommer gradvis vil frigjøre seg fra voksenkontroll i organiserte omgivelser?

Fracfall er dessuten ofte en *forutsetning* for å rekruttere nye utøvere, ikke minst i idretter med stor knapphet på anlegg

Gaper idretten over for mye?

- Idrettens legitimitet overfor myndighetene er avhengig av at den anerkjennes som den sentrale aktør i å nå mål for folkehelse og opprettholdelsen av frivillig sektor
- Idrettens mening er dens *indre* rasjonalitet, mens begrunnelsen for dens sterke politiske posisjon er den *ytre* rasjonaliteten.
- Strategien for å styrke ungdomsidretten innebærer å løfte fram andre dimensjoner enn de rent idrettslige (mer vekt på alternativer til konkurranse, etc.)
- Kan større fokus på slike dimensjoner *svekke* konkurranseorientert ungdoms motivasjon, og på lengre sikt åpne et rom for andre organisasjoner til å ivareta mer målrettet konkurranseidrett? I så fall vil trolig den sosiale ulikheten i idrettsdeltakelse øke

Meningen med ungdomsidretten

- I tillegg til folkehelse, demokrati og sosial kapital skal ungdomsidretten også rekruttere fremtidens toppidrettsutøvere
- I alle tilfeller er ungdomsidretten nyttig *for* noe
- Men i tillegg kommer en dimensjon ved ungdomsidretten som ofte underkommuniseres: Ungdomsidretten har, og bør ha, *mening i seg selv*.

Konklusjoner

- Frafall er naturlig – det er ingen grunn til å tro at et stort flertall av 14-18-åringer finner glede i konkurransedrett
- Konkurransedrett er samtidig idrettens egen logikk, og det er ingen grunn til å vanne den ut for mye
- Nedtoning av idrettens logikk kan skape frafall blant de mest motiverte utøverne – private alternativer vokser fram? (akademier og lignende)
- Ungdom – eller noen ungdommer - har også glede av å konkurrere, selv om bare noen ytterst få er fremtidens toppidrettsutøvere
- Ungdomsidretten har (bør ha) en egenverdi, uavhengig av dens positive konsekvenser. At idretten kanskje ikke når alle sine mål knyttet til ytre rasjonalitet, trenger ikke være noe argument for å begrense støtten den mottar